

τη ιστορία του Σουλιού και της Πάργας δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιφέρεσσε μὲ τὴ δροσερή της πνοή καὶ τὴν ἔκλογή της γλώσσας. Τὰ ἀπομνημόνευτα τοῦ πρό μαχου τῆς λευτερίας Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, συνταγμένα στὴ δημοτικὴ (1851), δὲν ἔχουν τὴν ἀξία φιλολογικῶν ἔργου.

"Ἄν οἱ Ἑλληνες στὸ ἀρχινισμα τῆς νέας τους ζωῆς κρίναντε διαφορετικὰ ἀπὸ τὰλλα εὐρωπ. ἔνην ποὺ μέσα τους βλαστήσαντε κοντὰ κοντὰ ἔθνικα γλώσσας καὶ θνητὰ ποίηση, δὲν ἔδωσαν ἴδω τὸ πρῶτο χτύπημα καθαρὰ φιλολογικοὶ λόγοι. Ἐτοι μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποδεῖξει πὼς στους ἔθνικόρροντες Ἑλληνες ἔγινε «ἐκηδῆσεν ἡ δημοτικὴ μὲ τὸν τρόπο ποὺ τὴ μεταχειρίστηκεν οἱ Ἰσουτές στὴν προπαγάντα τους. Ποὺ σπουδαστέρος δύως εἰν' ἔνες ἄλλος λόγος. Ο εὐρωπαϊκὸς φιλελληνισμὸς ποὺ βλέπεται ἐπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν γιὰ τὶς ἀρχαιότητες ἐφερε τὸν τοντὸς σὲ καλὸ τέλος τὸ σηκωμὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ νιώθει κανεὶς τὸν πόθο τῶν τελευταίων, μὲ μιὰ γραφτὴ σιμώτερη στὴν ἀρχαία, νὰ δεῖξουντες σ' ὅλο τὸν κόσμο, καὶ πιὸ πολὺ στους φιλελληνικοὺς κόκλους, πὼς εἶναι οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Γιατὶ δὲ Φιλλιμεράτερ εἶχε ζεστορίσει τὸ 1829 τὴν φράση ὅτι γενικὰ δὲν ὑπάρχουν πιὰ Ἑλληνες καὶ ὅτι δὲ πληθυμός τῆς ἀρχαίκης Ἐλλάδος ἔχει σαρωθεῖ ἐπὸ τὴν πλημμύρη τῷ Σκάλωνε. Ἡ Εὐρώπη εἶχε ὑπερασπιστεῖ τοὺς Ἑλληνες ἵπειδη πίστας πὼς ἀγκάλιαζε τοὺς ἀπόγονους τῷ Μαραθωνομέχων — καὶ τώρα διὸ αὐτὸν νῦνται μιὰ αὐτοπία! Διάλογο παράξενο ἄν οἱ Ἑλληνες φοβηθήκαντε τὰ δικαιώματα πολιτικὰ ἐπακόλουθα ποὺ μπορεῖται νῦν: μιὰ τέτικ ἀπότη τῆς Εὐρώπης γιὰ τὸ νέο κράτος. Μ' ἀλλοίμονο ἄν οἱ Ἑλληνες είχαν ὡς μόνο γνώσιμα τὶς καταγωγῆς τους τὴ γραφτὴ τους! "Ἄν εἶναι τίποτα ποὺ νὰ ποδείχνει τὸν ἐπωτερικὸ σύνδεσμο ἀρχαίου καὶ νέου ἔθνισμοῦ τοῦτο ἵστι εἴναι αὐτὴ ἡ λατικὴ λαλία, αὐτὴ ἡ νεοελληνικὴ συνελήση, καὶ δὲν ὑπάρχει: σήμερα ψηφίσλια στους εἰδήμονες ὅτι ἡ θεωρία τοῦ Φαλλιμεράτερ εἶναι λαθεμένη. Οι σημειεῖνοι ἡλληνες ἔχουν ὅλο τὸ δικαιώματα νὰ λέγουνται ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἄν καὶ μὲ τὸ φιλελλικὸ ἀνακάτωμα μπάσαντες ξένο αἷμα στὶς φλέβες τους διὰς καθεὶς λαζός τῆς Εὐρώπης. Ο θυμὸς τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὸ Φιλλιμεράτερ εἰν' εὐκολονήτος, μὲ τὸ λυπηρὸ εἶναι πὼς βίσηθης νὰ στε-

μὲ τὸν ψῆφο τους. Ποὺ ματακούστηκε νὰ κυβερνάῃ ἔναν τόπο ἡ φτωχολογία καὶ ἡ ἀρχατική.

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τοὺς λευτήρως ἡ πολιτεία, εἶναι ἀλλήθεια, μὲ τοὺς τελαθώσε δι παράξ. Αὔτοὶ διως τὸ σκλαβωματικὸ εἶναι πιὸ γενικὸ ἀπὸ καθεὶς ἄλλο. Δὲ θὰ περάσῃ πολὺς; καρές ποὺ θὰ ἐσκαλαθωθοῦνται κι' ἀπ' αὐτό.. Ἀλλοίμονο σὲ σὲ; τότε κ. Φιντή.

ΦΙΝΤΗΣ Ἐσύ εἶσαι ἔνας ἐπαναστάτης, ἔνας ἀναρχικός, ποὺ θρησκεῖ ἐδῶ μέσος γ. κ. νὰ μὲ φοβερός; "Α! δὲν μπορεῖ νὰ σὲ ὑποφέρω πιά, θὰ φωνάξω τὴν ἀστυνομία νὰ σὲ πετάξῃ ἀπὸ μπροστά μου. (Πέφτει σὲ μιὰ καρέκλα).

Πάψη.

ΣΤΑΥΡΟΣ (ἴσυγα ἰστερα ἀπὸ λίγη σκέψη). Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κέρη, αὐτὸς ἡ ἀστυνομία. Θὰ τὸ κάμω μόνος μου, τώρα ποὺ σὲς γνώσιμα καλὰ καὶ κατέβαθμος. Μὲρα φορά εἰμισυνα ποιεῖσκει καὶ δὲ σὲς εἶχε καταλάβεις ἀλλοιῶν: βέβαιως δὲ θὰ μὲ βιέπεται ποτὲ νὰ ξαναπατήσω τὶς καταφύλακες σας. Κι' ἔν μὲ εἶδατε σήμερα ψηφίσλιας ἐδῶ, - σκαμμα αὐτὴ μόνο καὶ μόνο μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς μὲ διὰ τὸ περ νοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι: θὰ μπορεῖσα νὰ γλυκάνω τὴ δυστυχία τῷ δυστυχισμένῳ σας. (Δυνατώτερος, ίστερα ἀπὸ λίγο). Τόσα χρόνα μακρυκὺ ἐπὶ σας, καὶ τὰ

ριωθεῖ ἡ πλάνη ποὺ τὸσο ἐμπόδιτε καὶ ἔβλαψε τοῦ ἔνοιας τὴ φιλολογικὴ ζετυλιξιά.

Πάτρα

ΜΥΡΙΕΛΛΑ

ΧΑΡΕΣ ΑΠΟΚΟΣΜΕΣ

Τῆς Μ—Μ.

Τᾶβλεπα ἀπὸ τὸ στενὸ φεγγίτη, τὸ οιδεροφρογ μένο, τῆς φυλακῆς μου, τῆς ψυχῆς μου φυλακῆς, τὸ φεγγίτη. Καὶ τὰ καμάρωνα στὸ ἀντικρυνθὲ παράθυρο, πάνον στὸ κεφάλο τὸ μάρμαρο ἀπιθαμένα. Καὶ τὰ χοιρόμονα. Καὶ σιγὰ σιγά, δίχως νὰ τὸ νιώσω τὰγάπησα. Βέβαια, θὰν τὰγάπησα, ἀφοῦ κι ὅταν νύχτων, κι διὰ δὲν τᾶβλεπα πιά, πάντα μπροστά μου τᾶχα, τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου πάντα ἀγρυπνούσαν πάνω τους.

Κ' εἴτανε διὸ γλαστράμια μικρά, τοσούτακα καὶ διὸ φυτὰ μικρά, νιυμένα τὴν διοπράσινη δροσιδὲ καὶ ἐλπίδα τῆς νιότης, στυλωνόντουσαν πάνον τους. Κι διαν τὰ γλαστράμια τὰ βάζαντε κοντά κοντά, τᾶβλεπα τὰ φυτὰ νὰ γέρνει τὸρα πάνον στᾶλλο καὶ νὰ κρυφομιλάνε κι διαν πάλι τὰ γλαστράμια τάπομα· μηράνατε, τὸρα στὴ μάτι ἀκρη τοῦ παραθυροῦ καὶ τᾶλλο στὴν ἀλλή, τᾶβλεπα τὰ φυτὰ νὰ γέρνουνε σὰ μαραμένα καὶ τᾶβλεπα ἀκόμα καὶ νὰ δακρύζουνε.

Καὶ τὰ λυπόμονα τὰ φτυγά μου καὶ μοῦ νοτίζουνται καὶ τὰ δικά μου τὰ μάτια. Καὶ μοδρότουσα νὰ φωτάξω:

— Μὴν τὰ χωρίζετε. Αφίστε τα κοντά κοντά νὰ κρυφολένε τοὺς πόθους τους καὶ νὰ χειροσιφάνουν τὶς ἐλπίδες τους.

*

Μὲ τὰ γλυκοχέραματα τὰ κολημέδια καὶ τὰ καληνυχτοῦντα μὲ τὰ ἡλιογέρματα. Κι δλημερὶς γλυκοκούβεντες ἔστηνα μαζὶ τους κι δλογυχτὶς ἀγάπες μου καὶ πρηγορεῖς μου τὰ φύραζα. "Ω, πόσο πλάταινε ἡ περικυκλωσὶ τῆς φυλακῆς μου μὲ τὴν ἀγάπη τους! "Αλάκαιρη τὴ δημονογία κλειστοῦντα μέσα στὸ στενὸ μου τὸ κελλὶ καὶ τὶς βαριές μου τὶς δάλισθες δεχόντουνε ἡ Νιότη καὶ μ' ἔνα δεροφίλημά της μαῦ τὶς κομάτιας.

Καὶ χαιρόμοντα τῆς ψυχῆς τὴ λειτεριά — τὴ μεγάλη Λευτεριά γαρδύμονα. Καὶ πάθανα καὶ τοῦτο. "Εβλεπα στὰ πράσινά τους τὰ φυλλαράμια νάντιφεγγί· ζεταὶ ἡ ἀγάπη μου καὶ φαρροῦντα πάντα μοῦ ποὺ μένεις τοὺς μεταξύ της καρδιᾶς μου ποὺ εἶναι γιὰ μένα ἔνας ἀπαρχικός. Μὲ δὲν εἶμαι τίποτα ἀπ' αὐτά. Ειδυλλια μανάχα ἔνας ἀνθρωπός, ἔνας ἀνθρωπός ποὺ έτεις δὲν εἶστε.

ΦΙΝΤΗΣ (συλλογισμένος). "Αλλοίμονό σου, ἀλλοίμονό σου, τρισαλλοίμονό σου! ..

ΣΤΑΥΡΟΣ (χτυπάει τὸ κουδούνι).

(Μπαίνει διπερότης).

ΣΤΑΥΡΟΣ. Τούμπε τὲ παρκαλῶ τὰ πρώτα μου καὶ κατέβασί τα κάτου στὴν ὁξώπορτα. **ΓΙΑΡΕΤΗΣ.** Αμέσως. (Φεύγει). Πάψη.

ΣΤΑΥΡΟΣ (πρὸς τὸ Φιντή). Φεύγω αὐτὴ τὴ στιγμὴ γιὰ νὰ μὴν ἔχναγυρίσω πιά. "Ἐτοι πιστεύω, νὰ μὴν κιντυνεύουνε πλέον τὰ κόπια σας καὶ τὰ

ποκονυβετιάζουνε. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴ γελούμονα. Μήπως δὲν ἔχουν ψυχὴ καὶ τάνθάκια; Καὶ μήπως δὲν ὑπάρχουν καὶ διαλεχτὲς γυγὲς ἀνθρώπινες ποὺ ἔχουν τὸ μέρα γάρωσμα νὰ βίλεονται τάνθάκια νὰ γλυκοφιλούνται καὶ τάκονται τοὺς θάμνους νάραστενάζουνε;

Μὲ ἀγαπούσαντε τάνθάκια μου. Κι δοσ καὶ ἀν τὰ μαργιώκια ζητούσαντε νὰ μοῦ τὸ κρύπτον, ἐρχόντωσαν καὶ μεγάλες στιγμὲς ποὺ τάπιαρα — μάλιστα διαν δῆλος ἀπλωνότατε πάνον τους καὶ γνούσαντε καὶ τὰ φυλακῆς μου καὶ γλυκοπιούσαντε τὰ φυλλαράμια τους σὰ νὰ μοῦ φωνάζαντε:

— Τὴν Φιγάπη μας σοῦ φέροντας, φτωχές μας μοναξιδήτη, μὲ τὴ λουλουδένια μας τὴν ἀγάπη σὲ στεφανώντας!

*

"Αχ, ἔνα δειλικὸ τροφίμα ποὺ τὴν πῆρα! Φυσούσε μαριασμένος βοριάς, κατάψυχος, καὶ τὰ παραθυρόφυλλα ἀνοιγοκλειόντας μὲ δορή — καὶ τὰ γλαστράμια μου τὰ φωχά πάνον στὸ μάρμαρο, σὰν πάντα, καρτερούσαντες μὲτα τὴν πτυχή τὸ θάνατο. "Άλια μου! "Εβγαζα τὸ χέρι μου ἀπὸ τὸ στιγμὴ τὸ θάνατο. "Άλια μου! "Επιγαζα τὸ χέρι μου σὲ στιγμὴ τὸ θάνατο, τὸ πάντα μου τὸ φεγγίτη, τὸ πλάκωνα, μὲ ποῦ νὰ φτάσει τὸ χέρι μου νὰ στηλώσαι τὰ παραθυρόφυλλα καὶ νὰ τὰ σάσσει! Σειούσα τὴν πόρτας τῆς φυλακῆς μου νὰ τὴ γέλει καὶ νὰ πεταγετὸ δέσμω, μὲ διαρρόπορτα, καλομενταλωμένη, δὲ λιγούσε καὶ μόνο τὰ κέρια μου ποὺ μάτωνα!

Καὶ σωμαζόμοντα κατάχαμα καὶ ἔκλαιγα, καὶ ξεφωνοῦσα, καὶ κατασπάριζα τὶς σάρκες μου. Μὰ τίποτα, τίποτα!

Καὶ μὰ στιγμὴ, πάνον στὴ μαύρη τὴν ἀπελπιστικὴ μου, ἀνατυράχτηκα καὶ ἐτρέξαντε στὸ φεγγίτη καὶ πόλλησα τὰ φρυγμένα κείλια μου στὰ κρύα πίδερά του καὶ φωναξαντας στὰ φωτάξαντα πάντα:

— Διαβάτες ἀκαρδοί, λυπηθῆτε με, σῶστε μοῦ τὰ φωτάξα μου τάνθάκια! Ρούγα περιγελάστρα, λυπήσουσα με, πεθαίρουν τάνθάκια μου καὶ θὰ πεθάνω μαζὶ τους μὲ τὴν ἀγάπην!

Καὶ σήμασε τὰ λόγια μωροῦ μὲ ἀναφιλητό. Καὶ οἱ διαβάτες μὲ ἀκούσαντες γυγὸς καὶ πλιάροφος καὶ ἡ φούγα μὲ ἀναγέλασε...

*

"Αχ, πάντα ἀδιάφοροι μὲ διοβάτες καὶ πάντα πλούτη σας. "Αν δύμως τώρα μέσα μου κίστανουσκει ἔνα σπαραγμό, εἶναι γιατὶ ἀφήιω πίσω μου τὴ λύπη σὲ διὸ πρόσωπα ποὺ τὰ στολίζουνται τὰ ἀθώα γερατεῖα καὶ τὰ ἀγνὰ νιάτα. "Ω! τὴ γλυκὴ μου καὶ τὴ ἀδε

ἀναγελάστρα ἡ φούγα στοὺς μεγάλους καὶ εὐγενικοὺς πόνους τῆς ψυχῆς!

Πάντα!...

Δευτέρα, 10. 12. 908.

ΑΛΚΑΙΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΔΟΓΟΙ

Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΑΣ

Εἶναι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ.

Εἶναι ἡ χαῖδεμένη μας ἀπ' ὅλους, σὰν τὸ πεῖο μικρό μας τὸ πεῖο. Κ' εἰν' ἡ μαχμόθρεφτή μας.

Εἶναι ἡ ὑπομονὴ μας; ἡ ἀσωστη, καὶ ἡ γιαγιά μας θέλει νὰ τὴν σώσῃ.

Εἶναι ἡ ἀνησυχία στοὺς μεγάλους καὶ ἡ λαχτάρα στοὺς μικροὺς. Εἶναι δὲ τρόμος σ' ὅλους μής.

Εἶναι ὁ τύραννός μας.

Κ' εἶναι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ.

Τριγυρίζει μέσ' τὸ σπίτι ἀπ' τὴν αὔγη. Θέλει δόλα νὰ τὰ περακολουθῇ. Κλαίει στὴν κούνια τὸ μωρό; Ἡ γιαγιά ταιριπιές τοῦ δίνει στὰ κρυφά—γιὰ νὰ σωπάσῃ. "Εχει αὐγὸν ἡ ὄρνιθα; Ἡ γιαγιά θὰ μᾶς τὸ 'πῆ, ἡμερώματα" "Οχι, κι' ἀλλοίμονο στὴν ὄρνιθα ποῦ θὰ τὸ πάθη! Σκούζει ἡ ὄρνιθα μέσ' τὸ κατῶτι, κλαίει καὶ τὸ μωρό. Τρέχουν τὰ παιδιά πέρα καὶ δόλε, καὶ φωνάζουν πρίν τὴ δοκιμάσουν τὴ ρόκα, ποῦ τὰ κυνηγάζει. Κ' εἶναι ἀντάμα μὲ τὴ ρόκα καὶ γιαγιά—ποὺ φύγη! Δός του σκούξιμο! Τρέχουν δόλοι στὴ βοήθεια τους. Τόκκης ἡ γιαγιά! Τὶ τῆς φταίζεις μὴν τὸ φωτάτε. Ποιός τολμάει νὰ τὴν μαλλώσῃ; Νόμος δὲν τὴν πιάνει τὴ γιαγιά. Εἰν' ἀσύδοτη. Εἶναι χαῖδεμένη.

Κ' εἶναι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ.

Πειδ πολὺ κι' ἀπ' τὸ μωρό μας, καὶ χειρότερα κι' ἀπ' τ' ἄλλα τὰ παιδιά, ἡ γιαγιά μας μάχεται τὸ σκύλο, μὰ στὸ γέτο μας τὸ παρακανέτι. Καὶ γιὰ ποιό λογαριασμό; Ἡ γιαγιά τὸ ξέρει. "Αυτὴ κατάζει ὁ Κελεπούρης τὴ γιαγιά στὰ μάτια, κι' ἔχει λόγο ποῦ ν' ἀνησυχῇ, κάνει τὴν ἀδιάφορη ἡ γιαγιά. Κι' ξεχι ὁ Κελεπούρης, δὲ καλόπιστος, τὴ μπιστευτή, τότε τῆς τρώει μὲ τὴ μαγικόρχη. Καὶ γιατί; Γιὰ τὸ τίποτα, ποῦ ἔφταιξε· καὶ γιὰ νὰ πονῇ.

Νὰ κι' δὲ Μουστερῆς μας καθιερώνεται στὴ φωτιά, σὰ νοικούρης. "Επιασε καὶ τῆς γιαγιάς τὸ παραγόνι, ἔφταιξε φοβερά. "Ἐφχει μπηχτές, ποῦ δὲν

Τὸν ἔδιωξες, εὖ τὸν ἔδιωξες.

ΦΙΝΤΗΣ. Ποτὲ δὲν ἔδιωξα τὸ πεῖο μου ἀπὸ τὸ σπίτι μου. Καὶ τότε, δηνας σοῦ ἔχω πεῖ, καὶ τώρα ἀκόρμα, ἔφυγε μονάχος του. Καλύτερα δύνατον τέλειωσε τοσού γλήγορος αὐτὴ ἡ Ιστορία. Λέτο θά μποροῦσα νὰ τὸν ὑποφέρω.

ΓΙΑΓΙΑ Μὰ ποιά εἴτανε ἡ ἀφορμή, πές μου ποιά εἴτανε ἡ αἰτία;

ΦΙΝΤΗΣ Ἡ ἀφορμή: "Η αἰτία; Αὐτός εἶναι ἐνας τρελλός—ἀκούς;—εἶναι ἐνας τρελλός. "Ἄς πάψῃ πιὰ τὸ Θεό νὰ γίνεται λόγος γι' αὐτὸν ἀδω μέσα.

ΓΙΑΓΙΑ (μονάχη της). "Ω! σὰ νὰ εἶναι γραμμένο γιὰ μένα τὴ δύστυχη, νὰ μὴ μὲ βρίσκη ποτὲ φχαριστημένη ἡ βαριὰ ὥρα τοῦ δειλινοῦ ποῦ μας μπάζει στὴ νύχτα.

Πάντα.

(Οἱοι εἶναι βυθισμένοι σὲ σκέψη. Δὲν ἀκούεται τίποτ' ἄλλο γιὰ κάμποση ὥρα, παρὸ δὲ πινγμένοι λιγμοὶ τῆς Ἀννούλας. Μπαίνει δὲ διερέτης βιαστικά).

ΤΠΕΡΕΤΗΣ (πρὸς τὸ Φιντή). Κύριε, κύριε, εἶναι κάτου κάποιος ζήνθωπος τοῦ ἐργοστάσιου καὶ θέλει, λέει, νὰ σᾶς δῷ ἀμέσως τώρα, αὐτὴ τὴ

τῆς μέτρητε—καὶ ἐμεῖς λέγαμε ποῦ τοὺς χέιδευες ἡ γιαγιά! Δὲ βαρύσσαι. Κ' ύστερα ἡ αὐλὴ τοὺς δέχτηκε τὸ γέτο. Καὶ καλὰ ποῦ ἤταν ἡ αὐλὴ κοντά στὸ πρῶτο πάτωμα. Γλύτωσε δὲ Μουστερῆς μὲ τόντο πόδι του κουτσό. "Ἄχ, γιαγιά, γιαγιά, τί ἔκαμες; Δὲ φταῖς ἐσύ, δὲ Μουστερῆς μας φταίει. Φταίει κι' δὲ Κελεπούρης. "Ολοι φταίμε ἐμεῖς. Κ' εἶσαι ἀθώκιστο.

Κ' εἶσαι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ.

"Ησουχίς εἶναι μέσα στὸ σπίτι. Σιγοθράζει τὸ φαῦ στὸ μαγερειό. Θὲ ἡσυχάζει ἡ γιαγιά. Μὰ ἡ γιαγιά δὲν ἡσυχάζει. Πάει κλεφτὴ νὰ ἴδῃ τὶ γίνεται στὸ μαγερειό. "Ανασηκώνει τὸ καπάκι... Βρέ, δὲ θέριζεν ἀλάτι στὸ φαῦ—βάλ' του μιὰ γουφιά... Κ' ἡ φωτιά μισσούσιμη—μπῆκε ξύλα! Κ' ἡ γιαγιά στρηφογυρίζει...

Τὸ μεσημέρι θάγει λύσσα τὸ φαῦ. Καὶ τὸ ρύζι λάσπη γίνηκε—ἡ γιαγιά μονάχα τότρωγε. Κι' δὲ καρφές εἶχε ςημίο, καὶ τοὺς ροκάνιζε. "Ολοι ξνουκάτου στὸ τραπέζι. "Άλλοι θύμωναν, ἄλλοι γελούσανε. Κ' ἡ γιαγιά μονάχα σώπαινε. Ποιός ἀλάτισε τὸ φαῦ ἀλλη μιὰ φορά; Ποιός τὸν ἔχυσε στὶς πλάκες τὸν καρφό; "Οχι, ἐσύ δὲν ἡσουνα, γιαγιά; "Οχι, ἐσύ δὲν τόκαμες. "Οχι, ἐσύ δὲ φταῖς, ἐσύ. Κ' εἶσαι ἡ γιαγιά μας γιαγιά.

Κ' εἶσαι ἡ ρίζα τοῦ σπιτιοῦ.

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

Ο παπποῦς μας δὲν ἀκούγεται καθόλου μέσ' τὸ σπίτι. Κάθεται στὴν πολυθρόνα ἀκίνητος ἀπ' τὴν κύρη, μέσ' τὴ σάλλα. Σὲ κανένα δὲ μιλεῖ, δὲ ζητάει καὶ τίποτε. Δὲν παραπονεῖται, δὲ γκρινίζει. Βλέπει ἐμπρός, καὶ δὲν κουνέται. Οὕτε καὶ νούζεται γιὰ τίποτε δὲ παπποῦς.

Μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ κενό, ἀψυχησάντος ὅλ' ἀπ' ἀσπράδι, μὲ τὰ μακρούλα τὰ χέρια, τὰ λευκὰ σὰν ἀπὸ χρήτη, μὲ τὰ πόδια τὰ ἀσφράκια καὶ διπλωμένα, ζῇ δὲ ζῆ ὁ παπποῦς, τὸ ἴδιο καθανατικό. Μοιάζει πράκτικα ζωντανό, μοιάζει φάντασμα, κανένα δὲν πειράζει. "Ο παπποῦς εἰν' οὐλαζός, κι' εἶναι καλός· εἶναι περιπτός. Εἰν' δὲ σκοιος τοῦ σπιτιοῦ.

"Ἄξαφνα φταρνίζεται δὲ παπποῦς. Δυνατά, ποῦ ν' ἀπορῇ κανεὶς πῶς τὴν ἔβγαλε τετοιαί βρούση, ἔνας σκοιος.

— Ούφ, παπποῦ, μὲ τρόμηξε! Δὲ φταρνίζε-

ται πειστοῦχος; λέει ἡ ἐγγονίτσα ἡ καλομάθητη. "Ο παπποῦς δὲν ἔπαντάσει. Μέσ' τὴ σάλλα τρέχοντας παίζουν τὰ πικίδια, τοὺς παπποὺς τὴν γόνια. Τόπιασε δὲ παπποῦς τὸ πεῖδι μιαρό, κακῶς πέρατε κοντά του! "Απλωτός ἔνα χέρι: μακρύσσωλ σὲ φτυάρι, καὶ τὸ γράπτωτες ησυχή, ξερνικά, σὰν ἀράχην. Βάνει τὶς φωνές ὁ χαῖδεμένος; δὲ ἔγγρυχος.

— "Αφησέ με, λέει, παπποῦ! Μούσιψες τὸ αἷμα. Νόμιζα, δὲν εἰσ' ἔδω. "Αφησέ με! Μὲ του ποὺνε τὰ μουστάκια σου. Καὶ βρωμής τριπάνη. Εἶναι κρύα τὰ χέρια σου, παπποῦ! "Αρητέ με.

Μπαίνει βιαστικά τὸ πεῖδι μαγαλή ἔγγρυχο, γούρωμένη. Κ' εἶναι ἡ προκομμένη κύτη, καὶ εἶναι τὸ πεῖδι κακή.

— "Ακουσε, παπποῦ, τοῦ λέει. Δὲ μπορεῖς νὰ μένης πάντα μέσ' τὴ σάλλα. Πικίζουν τὰ παῖδες. Κ' εἶναι ἡ προκομμένη κύτη, καὶ εἶναι τὸ πεῖδι κακή.

Καὶ σηκώνεται δὲ παπποῦς. "Ανοίγει σιγαλή τὴς κοκκάλες; του, χέρια πόδια: σὲν ςηκρίδα πληγωμένη ςηργοπατεῖ. Κ' ἔται φτάνει στὴν τραπέζαρχη ἀμιλη τος. Δὲν παραπονεῖται. Εἶναι θύλερος σὰν πόδικας δὲ παπποῦς. Εἶναι ύπακουος· εἶναι ταπεινός. Εἰν' δὲ ίσχιος τοῦ σπιτιοῦ.

Στὸ τραπέζι κατί φοβερό γίνηκε. "Επειρμαν τὰ χέρια τοῦ παπποῦ, καὶ ἔπειτε τὸ πηροῦν: τοὺς μέσ' τὴ πιάτο. Λέρωσε καὶ τὸ σακκάκι του δὲ παπποῦς. Καὶ φταρνίστηκε, φοβερά.

— "Α, παποῦ, δὲ βιαστεῖται πειά, τοῦ λένε. Οὗτε νὰ φάς δὲν ἔμαθες, οὔτε πῶς νὰ φέρνεσαι. Σήκου, σήκου!

Κάνει δὲ παπποῦς νὰ σηκωθῇ.

— "Άλλο πάλι! Γιὰ ποῦ τόβολες! Τί ζητάς, Τί στού λέπει καὶ παραπονεῖσαι;... "Ακουσε, παπποῦ! Πρέπει, πρέπει νὰ μὴν τρως στὸ τραπέζι. Τὸ φαῦ θὰ σὺ τὸ δέρνουνε στὴν κάμαρή σου. Θὰ σου κατεβάσουνε καὶ τὴν πολυθρόνα σου, στὶς υπόγεια. Θὰ σου στρώσουνε καὶ τὸ παράθυρο. Καὶ δὲ ιρεύεται στὸν παπποῦ.

Καὶ σηκώθηκε δὲ παπποῦς. Σὲ μιὰ καμπή μιαρή, γ' ἔνα ταπεινή ςηργίτη, ἔκει θρονιστήκε δὲ παπποῦς. Καὶ δὲν εἶπε τίποτε. "Απ' τὴν πολυθρόνη του, ςησεστος, βλέπει τὸ παράθυρο. Καὶ δὲ μιλεῖ. Καὶ μοναχὰ φταρνίζεται, τρανταχτα. "Ούρω πειά κανεῖνα μὲ τὸ φταρνητό του δὲν τρομάζει. Καὶ κανένα πειά τὸ φέρσιμό του δὲν πειράζει.

Κ' δὲ παποῦς, ἔται ησυχής περνάει. Κ' εἰν'

στιγμή. Εἶναι ἀνάγκη.

ΦΙΝΤΗΣ. Τί ζητάει πάλι κι' αὐτός; ("Υστερά ἀπὸ λιγο). "Ἄς έρθη τελεσπάντω νὰ ἰδούμε τὶ θέλει. "Α! ἔχουνε καταντήσει πιάτα ἀντασφρόδοροι.

("Ο διερέτης φεύγει. Σηκωνετοι σιγά σιγά ἡ Γιαγιά, παίρνει τὴν Ἀννούλα ἀπὸ τὸ κέρο τοῦ παπποῦντος. Σὲ λίγο μπαίνει δὲ Μηχανικός).

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Κύριε Φιντή, δὲ φτάνεις μὲ νάχα νὰ θέλῃ κανεὶς γιὰ νὰ πάη ψηλά. "Ἄχ! ἔχει νὰ κάμη πολὺ καὶ τὸ τύχη.

ΦΙΝΤΗΣ. Τί θέλεις νὰ πῆς; Δὲ σὲ καταλαβάνω.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Καὶ μολατάντα